

Att opponera på en uppsats

Som opponenter förväntas du ställa konstruktiva, kritiska frågor på en studiekamrats (respondents) uppsats och den muntliga presentationen av densamma på ett sådant sätt att du inbjuder till diskussion. Syftet är att klargöra vad vi egentligen lärt oss av ett arbete, att tydliggöra i vilken utsträckning använda frågeställningar, metoder, resultat och slutsatser är pålitliga och valida. Det här innebär att du som opponenter noggrant måste läsa igenom respondentens (den som författat/ presenterat materialet ifråga) material, och dessutom lyssna noga på den muntliga presentationen. Typiskt så har du som opponenter ca 10 minuter till ditt förfogande, så tänk noga igenom vilka som är de viktigaste punkterna, och fokusera på dem.

Det är viktigt att både opponenter och respondent förstår opponenterens roll. Opponenten ska identifiera svaga punkter i arbetet, men också lyfta fram sådant som är intressant och som kanske inte fått så mycket utrymme i själva uppsatsen eller presentationen. Om kritiken inte framförs har opponenteren inte gjort sitt jobb ordentligt, men kritiken ska förstås vara saklig och begränsas till arbetet som sådant och hur det presenterats. Respondenten å sin sida ska visa förmåga att hantera sådan kritik och att utifrån denna föra en saklig diskussion med opponenteren. Syftet är att oppositionen via skarp debatt och diskussion ska hjälpa oss att gemensamt förstå bättre vad som gjorts och vilken ny kunskap som arbetet har givit upphov till.

Vad bör tas upp under en opposition?

- Lyft fram det som är särskilt bra och motivera
- Granska och påpeka svagheter; kritisera - på ett sakligt och respektfullt sätt
- Ställ frågor på ett sätt så att de inbjuder till diskussion. Fundera över hur du vill formulera dig innan du öppnar munnen. Försök formulera dig enkelt.

Hur?

Ofta är det en god idé att både inleda och avsluta oppositionen med något positivt. Även om du skulle vara mycket kritisk till en uppsats så finns nästan alltid något som är bra. Genom att hjälpa respondenten att känna sig bekväm så underlättas en fortsatt tydlig diskussion med utgångspunkt i de svagheter och frågetecken som du identifierat.

Även om nedanstående förteckning går igenom uppsatsen från första till sista sidan så ska du inte känna dig bunden av detta format. Lyssna på respondentens svar och följ upp frågor som väcks av dessa. Försök att få till ett samtal snarare än ett förhör.

Utgångspunkter

Huvuddelen av diskussionen bör helst röra metoderna, resultaten och tillhörande slutsatser, så fastna inte för mycket i prat om formalia. Lämna hellre en separat lista med sådana tänkbara justeringar till respondenten. Det är föga givande för auditoriet med en längre diskussion om stavfel, tabellformatering och sidnumrering. Med detta sagt så kan oppositionen med fördel behandla följande komponenter (men du kan inte behandla varenda detalj):

- Titel: beskriver den arbetets innehåll? Är den tillräckligt specifik?

- Innehållsförteckning, struktur och helhetsintryck: Är innehållsförteckningen tydlig och korrekt? Är rubrikerna relevanta i relation till innehållet? Sidnumrering? Språk – lättläst, korrekt? *-men håll denna diskussion kort, som sagt!* Är arbetet strukturerat på ett bra sätt? Verkar något avsnitt saknas? Helhetsintrycket av arbetet: är arbetet tydligt, informativt och lättläst?
- Syfte: är detta klart och väl avgränsat?
- Teori och referenser: är viktiga begrepp definierade och förklarade? Är referenserna relevanta? Finns det ett kritiskt förhållningssätt till de använda referenserna? Är referenserna korrekt skrivna? Finns referenserna angivna både i löpande text och referenslistan?
- Metod: är vald metod beskriven och motiverad? Är mätningarna pålitliga? Har tillräckligt många replikat gjorts?
- Resultat: Presenteras resultaten på ett konkret sätt? Är det tydligt för en läsare vad studien lett till?
- Diskussion och slutsats: Hur diskuteras resultatet? Görs en reflektion över resultaten med anknytning till teori och metod? Diskuteras svagheter med studien? Finns frågor som lämnas obesvarade i denna del?

Övningen går ut på följande: Läs uppsatsen ”Samband mellan personlighet och yrkesval” (en uppsats jag plockat ut slumpmässigt från DIVA). Fundera på uppsatsen utifrån ovanstående anvisningar. Formulera tre-fyra frågor som du skulle vilja ställa eller synpunkter som du skulle vilja framföra till författarna. Vi tittar sedan gemensamt på de frågor gruppen lyckats få fram och diskuterar respektive frågeställning. Vi diskuterar också vad som är en lämplig struktur på en opposition – vilka är egentligen de mest relevanta frågorna att ställa, och i vilken ordning bör de komma? Tanken är att det vi kommer fram till ska hjälpa er i urvalet av frågor inför rollen som opponenter.

/Håkan A 160504